

F O A I E

пентрѣ

МШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 11.

Luni 16. Martie.

1842.

РОМѢНІИ ШІ МАГІАРИСМЪЛ.

(Капет.)

Маї пайнте де тоате се кѣвіне а чер-
чета адевѣрѣл ачестор аллегате а Магіа-
рілор, ка аша кѣ атѣт маї зшор сѣ пѣ-
тем прічене, дакѣ Ромѣніеа аре прічині
вінекѣвѣнтате, а се лѣпѣда де а са націо-
налітате саѣ пѣ. — Кѣмкѣ Нація Магіарѣ
есте семініе асіатікѣ, ісолатѣ аічі дѣ Ез-
ропа, ачеаста о кѣпоашем дѣтрѣ тоатѣ
дѣтіндереа кѣвѣнтѣлѣ. Де се кѣвіне Ма-
гіарілор а се дѣтрѣ пріп топіреа алтор
Націі кѣ алор, ачеаста лѣсѣм алтора сѣ
о діжѣдече. Іар кѣмкѣ Нація Магіарѣ ар
фі менітѣ де кѣтрѣ піце пѣтері невѣзѣте,
а ста де зід апѣрѣторіѣ дѣ контра знеі
поаѣ Еміграціі деспре Норд дѣкоаче, де
ачеаста не дѣдоім фоарте. Ноі не Шп-
гѣрїме пѣ піо пѣтем сокоті де зід апѣрѣ-
торіѣ, фѣрѣ ка сѣ пѣ фім сіліці а о лѣа
дѣ стрѣнѣсѣ легѣтѣрѣ кѣ тоате челелалте
elemente а Монархіеі австріаче. Пентрѣ-
кѣ дѣтрѣ адевѣр, ла о време де невоіе
че ісправѣ ар пѣтеа фаче Шпгѣрїмеа сіп-
гѣрѣ де сіне? Дѣ веакѣрїме трекуѣте, кѣнд
дела о ісѣвндѣ ка а Ромѣнѣлѣ Іоан
Хѣніаді, ка а лѣі Стефан ал Молдавїеі фѣ-
нѣтѣ дѣ контра Останілор атѣрна шѣл-

тѣнда крецінілор, не ані дѣпайнте, дѣ а-
челе веакѣрї, кѣнд Езропа тоатѣ дѣші а-
веа не чел маї таре ал сѣѣ врѣштанш а-
касѣ дѣ сѣлѣл сѣѣ дѣ реліціоселе ші
політічеле дѣпѣрекерї, пріп каре слѣвїтѣ
саѣ тѣрѣратѣ, пѣ се пѣтеа пѣне дѣ старе
де а се апѣра, кѣ атѣт маї пѣдїп де а
ісѣві еа дѣсаш: ох атѣпчі се поате зїче,
кѣ о Націе Езропеанѣ тѣрѣпаншѣ, дакѣ
еа ловїреа дѣштанѣ венїтѣ дїп афарѣ о
сѣферїа кѣ вѣрѣвѣдіе ші о ре-апѣса кѣ по-
рочїре, ера зід апѣрѣторіѣ пентрѣ тоатѣ
Езропа. Іар дѣ зїоа де асѣзі, не кѣнд
атѣт кѣлѣра дѣпайнтѣтоаре, кѣт ші о
політікѣ дѣцелеапѣтѣ, дїп Статѣрїме Езро-
пеі дѣтрѣзна сокотїте, дѣчепе а форма
пѣтаі о фамїліе таре, акѣреі тѣѣларе
зѣл фѣрѣ алѣл пѣ маї пот дѣтрепїнде
пітїк, че сѣ пѣ корреспондѣ інтересѣлѣ
тѣтѣлор челорлалте: пічі Шпгѣрїмеа, пічі
алѣ Націе пѣ се маї поате семедї, кѣ
еа сіпгѣрѣ ар дїнеа екіліврѣл, ар пѣзі па-
чеа, ар ре-апѣса не дѣштанѣл. Дѣтрѣачеа
сѣ зїчем кѣ есте аша: Шпгѣрїмеа зід а-
пѣрѣторіѣ, пѣрете деспѣрїторіѣ арѣкат
ла міжлокѣл Панславїстѣлѣ, ла каре сѣї
деа дрепѣл фїреск атѣт позїціа геогра-
фікѣ, кѣт ші деосївіреа кѣ націоналітатеа.
Аѣ пѣ кѣ ачелаш, дакѣ пѣ кѣ маї таре

дрепт поате стріга Нація Ромѡнеаскъ дін тоате пѣтеріле, дн азъл Езропеі днпреці, кѣмкъ пе дѣса атѣт прін позіція Географікъ де а лѣгъл Дѣнѣреі ші іаръш змѣрїтѣ де Карпаці, кѣт ші прін деосівїреа дн націоналітате де кѣтрѣ Славїсм ші іаръш прін рѣдіреа націоналъ кѣ Італіенї, Французї, Спанїолї, Портѣгалї (60 мїліоане кѣ тотѣл) кїар Проведїнда, кїар зрсіта Націїлор аѣ менї'о а се фаче пѣзітоаре (неутралѣ тѣкар, дакъ въ плаче аша) де чел маї скѣмп канал ші дрѣм де комзїкаціе а Езропеі, де Дѣнѣре? Аша: Молдаво-Ромѡнїі сѣнт орѣндїці прін сѣатѣл Пѣтерілор де сѣс, а форма о пѣтере дестѣл де таре пентрѣ-ка сѣ апере словода комзїкаціе а Езропеі пе Дѣнѣре кѣ Асіа. Ачеастѣ ідѣе афлѣ де кѣдїва анї плѣчере тѣлтѣ кїар ші дн фацѣ кѣ дїпломатїа Езропеанѣ, кѣреїа тревзїе сѣї песе фоарте тѣлт де ачѣеа, дакъ есте ка Дѣнѣреа сѣ се днкїдѣ саѣ сѣ пѣ се днкїдѣ, кѣт ам зіче ла Оршова, саѣ коло, саѣ дїнколо, ка пѣ кѣтва о тѣлдіте де дѣрї песте маї пѣдїн ка чїнчїзечї де анї сѣ се днпече кїар дн зисоареа лор. Дїн челе пѣлѣ акѣта зісе поате прїчене орї каре ші атѣта, кѣмкъ Нація Ромѡнеаскъ аре фоарте таре дрепт ла сімпатїа ші ла ажѣторїѣл Націїлор Езропеі, атѣт ка рѣдїтѣ кѣ челе маї тѣлте дїн еле, кѣт ші ка ашезатѣ дн ачел пѣтѣнт днсѣфлѣ-торїѣ де атѣта интерес. Не плаче а кре-де ші атѣта, кѣмкъ пѣ департе есте вре-меа, саѣ кѣ еа аѣ ші сосїт, дн каре Ез-ропа ва днтоарче прївїреа са вѣгѣтоаре де сеатѣ ші дреантѣ ші асѣпра історїеі Націеі Ромѡнеціі, дїн каре — пѣ пе дн-доїм, кѣ кѣноскъандѣо, дї ва да тот дре-

птѣл а се пѣмі ші еа пе сіне зід апѣрѣ-торїѣ а крецінѣтѣдїї. Стадї: ачі есте ло-кѣл де а рїдіка ла мїжлок о днпрецізраре, че дѣпѣ а меа жѣдекатѣ есте тѣлт інте-ресантѣ. Каре есте ачѣа днпрецізраре? Кѣноскъѣт ѣ, кѣмкъ о парте вѣлѣ дїн жѣр-налістїка магіарѣ де астѣзі афлѣ фоарте таре плѣчере а тракта пе Молдавіа ші пе Цара ромѡнеаскъ пѣтаї ка пе піце дїнѣтѣрї, каре одатѣ с'аѣ дїнѣт де ко-роана Днгарїеі ші каре іаръш одатѣ ар-тревзї сѣ се днтоаркѣ ла ачѣеаш, де вл-де ар зрѣта, кѣмкъ Ромѡнеа пічі кїар дн ачелеа доаѣ Прїнціпате п'ар авеа пентрѣ че сѣ оціпті, ашї днтемеїа ші ашї адѣче націоналітатеа са ла днфлорїре, кѣ кѣвѣнт, кѣ тѣне поїтѣне тот ва фї сі-літѣ ашї ведеа тоате жѣртфеле націонале пѣлѣ акѣта пѣсе ші вѣрсате, пімічіте саѣ де кѣтрѣ о парте саѣ де кѣтрѣ алта вечїпѣ, стрѣпѣ. Кѣмкъ агїтаціїле ші дї-спѣтеле жѣрналістїче дн Днгарїа ші дн Трансїлванїа дн зілеле поастре сѣнт прї-вїте ка прегѣтїрї пентрѣ десѣатерї діетале, деспре ачѣаста кред іаръш, кѣмкъ четїторїї теї пѣ се дндоїеск; іар дакъ ачѣеаш жѣр-налістїкъ фѣкѣнд претензії асѣпра Прїнці-пателор, ва фї дїнѣнд амѣлѣ чева докѣ-менте історїче ші врепн акт дїпломатїк сѣ-пѣтос, пентрѣ ачѣаста сѣ се дїснѣте Істо-рїчїї, кѣт ші фак ші се дндоїеск. Еѣ дїн парте'мї декларез ші ачі сѣрѣѣторѣе, кѣмкъ п'ам воїе а тѣ днкѣїера пічі кѣ по-літїка, пічі кѣ дїпломатїка, пічі кѣ апѣкѣ-тѣрїле де адвокат а зпор історїчїї, пічі воїеск а тѣстра пе пѣтеріле Езропене, прїн зрѣтаре ші пе Днгарїїте, кѣмкъ пе ла анѣл 1774, пе кѣнд алції протѣжа, еле маї тоате dormїа, саѣ кѣ се днвершїзна де несѣферїндѣ

релиѳоасъ ши де дѣхъл проселитѣлѣи. Тот че воіеск а зиче, есте рѣзимат пе дрептѣл ши пе леѣле патрѣи.

Din ісворѣл ачеста, адекъ din дрептѣл ши кѣрсѣл патрѣи дп прівінца челор доаѣ наѣоналітѣдї пептрѣкаре ворѣиѣ, ес де сіне ла тіжлок ѣртѣтоареле дптреѣрї, пе кѣт еѣ кред, фоарте серіоасе, адекъ: 1) Каре есте пѣтѣрѣл Ромѣнілор ши а Магіарілор дп ачесте Цѣрї Еѣропене зна дптрѣалта ашезате? 2) Каре din амѣндоаѣ наѣїле есте маї компактъ, саѣ маї дпврѣстатъ кѣ алте наѣоналітѣдї етеропене ши че съ маї тѣгѣдзім, знеле ши дѣшмане? 3) Каре din амѣндоаѣ есте маї сѣѣшиатъ прїи интересе релиѳоасе? ши 4) Дѣпъ че дп стареа кѣлтѣрѣи де астѣзї але ачестор доаѣ наѣїи соартеа лор се поате зиче, кѣткѣ есте дп тѣѣна арістократїилор домітоаре, каре din ачесте доаѣ арістократїи стѣ пе темеїзрї де прївілеѣїзрї, Цѣрїи маї чолосїтоаре саѣ маї стрїкѣтоаре?

Ла пѣвктѣл дптѣлеа лас, ка дп локѣл меѣ съ рѣспѣндѣ челе маї поаѣ ши маї сігѣре датѣрї статїстїче, din каре — орї кѣт се сілеск а тѣпѣи зѣи ши алѣїи пѣтѣрѣл чел адеѣрат, — се поате кѣпоаѣце кѣрат, кѣткѣ дакѣ съ зїчет дп Цѣрїле ачестеа се афлѣ чїпчї мїліоане Магіарї, Ромѣнїи дпкѣ, сокотїнд пѣмаї пе чеї din Цѣрїле дїпкоаче де Дѣпѣре, сѣлпт фѣрѣ дпдоїалъ чїпчї мїліоане; аша дар ла пѣтѣр дптокта. — Дар каре din амѣеле наѣїи лѣкѣїеѣе маї пеаестекатъ? О кѣлѣторїе пѣмаї дп фѣгѣ фѣкѣтѣ пе ва копвїнѣе, кѣткѣ пѣїїне Цѣрї а ле Еѣропей сѣлпт лѣкѣїте де о наѣїе аша компактъ, кѣт сѣлпт лѣкѣїте Прїнѣпалтеле де

Ромѣніте; дп ачелеаш лїмба ромѣнеаскѣ е домітоаре дп четѣдї, ка ши ла сате, дп бордеїе, кѣт ши дп палатѣрїле воїереїї; кѣчї адекъ есте гроасѣ мїнѣпъ ачееа че с'аѣ лѣдїт прїи скрїерїле зпора, кѣткѣ воїерїтеа Молдаво-Ромѣнѣ пѣши ворѣеѣе лїмба са ромѣнеаскѣ, — еа о ворѣеѣе ши о скрїе маї тѣлп декѣт арістократїа магіарѣ, дптрѣ каре вїне цїм кѣ есте зп дпсемпѣторїѣ пѣтѣр де фамїлїи маї, каре дптре сіне нїчї одїїноарѣ пѣ ворѣеск зпгѣреѣе, пептрѣ-кѣ ка магнадї магіарї пѣши кѣпоск лїмба наѣїоналѣ нїчї де кѣт; din протїѣѣ аратем чїнеѣа пѣмаї треї касе де воїерї Молдаво-Ромѣнї, дп каре съ пѣ фїе. кѣпоскѣтѣ лїмба ромѣнеаскѣ ши — erit mihi magnus Apollo. Адаогѣ ла ачеста, кѣ лїмба ромѣнеаскѣ дп Прїнѣпалтеле есте де врео треї ѣеакѣрї апроапе, лїмѣѣ дїпломатїкѣ ши дїкастерїалѣ — кѣ преапѣїїнѣ преѣзѣтаре прїи Фанарїоїї — ши че е маї тѣлп де кѣт тоате ачестеа, наѣїа ромѣнеаскѣ дпши дпѣѣѣ ши дпши ѣеа релиѳїа са дп лїмба сѣпѣтѣ кѣ цїца тѣтѣса. Гѣндїїї, че пѣтерї, че ѣеакѣрї ар треѣїи спре а пѣтеа стѣрпїи о асемеѣеа лїмѣѣ дпѣрѣїїшатѣ де тоате пласеле лѣкѣїторїлор! Дп Ардеал din доаѣ мїліоане лѣкѣїторїи зп мїліон ши о сѣтѣ мїї Ромѣнїи ворѣеск пѣмаї ромѣнеѣе, іар чеїмалѣїи поаѣ сѣте мїї ши кѣдїи вор маї фї де лѣкѣїторїи сѣлпт десїнаѣїи прїи доаѣ лїмѣї, магіарѣ ши пепцаскѣ (сѣсаскѣ), ка съ тѣчет де алте тѣрѣїїшзрї наѣїонале. Спѣнеїїтї, пе лѣпгѣ чеа маї таре сілїнѣѣ ши сілїнїеїе де ар пѣтеа чїнеѣа тѣкар корчїи о парте din астѣ наѣїе, аѣ кѣїїгат чеѣа? Аѣ пѣ din протїѣѣѣ, воїнд а о дпѣѣѣа лїмѣѣ стрїѣнѣѣ, дп рѣпѣеѣе

времеа дела кѣцигарае идеімор фолосітоаре дн вѣдѣтъ, пе каре де алтминтремеа ера съ ле апѣче фоарте вѣне шѣ вшор прин мѣжлокѣл лѣмбеі дѣвѣдате одатѣ дела пѣрпѣндѣ? Чѣне пѣ vede, кѣткѣ прин астѣелѣс де апѣкѣтѣрѣ Ромѣнѣмеа ар фѣ арѣпкатѣ іарѣш дн стареа веакѣрѣмор де мѣжлок, дѣтрѣ каре дѣ арѣпкасѣрѣ словенеаскакѣнд о авеа дѣпѣ кап? Шѣ че маі прокопсеалѣ авѣ Ромѣнѣл дела ачеа лѣмбѣ? Шѣ че идеі шар пѣтеа кѣцига ел астѣзі прин мѣжлокѣл лѣмбеі магіаре маі вѣне, декѣт прин чеа ромѣнеаскѣ, кѣнд асте доаѣ лѣмбѣ се афлѣ тот дн ачеаш старе а рѣпчѣіе? Съ пѣ фѣрѣ рѣѣ дѣцелес: еѣ пѣ ворѣеск ачѣ де лѣмбѣ дѣпломатѣкѣ, чѣ де лѣмбѣ націоналѣ, — лѣмба дѣпломатѣкѣ каре съ фѣіе апѣтѣт пѣнтрѣ Ардеал, пѣ е треава поастрѣ нѣчѣ тѣкар а проіекта дн зѣоа де астѣзі. Шѣ пѣнтрѣ че пѣ? Пѣнтрѣ-кѣ Двоастрѣ пе націа ромѣнеаскѣ пе каре адѣ афлат'о ачѣі дн Ардеал маі напѣте де Двоастрѣ кѣ 600 сѣте анѣ венѣтѣ шѣ стѣпѣнѣтоаре шѣ каре націе ромѣнеаскѣ propria voluntate dexteram dantes, дѣн дѣсѣш а мор воіе дѣнд тѣна, дѣпѣ кѣт тѣртѣрѣсеце ачеаста чел маі векѣз ал Двоастрѣ скрѣіторѣш шѣ Епѣскоп Anonymus Belae Regis Notarius, в'аѣ прѣітѣт пе Двоастрѣ дн ачеастѣ патрѣіе, о стрѣгадѣ тотѣш кѣ есте о венѣтѣкѣ, о сѣферѣтѣ, о націе, каре ар трѣі сѣнгѣр дѣн мѣла Двоастрѣ фѣрѣ ка тотѣш съ вѣ вѣе поѣтѣ а о словозі, кѣнд іар венѣ еі вреодатѣ дн мѣнте, а се чере дѣн царѣ афарѣ шѣ а прѣнеці дн лѣтеа таре. Дѣн прѣчѣна ачеаста націа ромѣнеаскѣ ка націе п'аре съ прѣскрѣіе зѣна саѣ алтѣ лѣмбѣ дѣпломатѣкѣ, чѣ еа акѣта, ка шѣ маі напѣте кѣтеазѣ а се арѣпка кѣ фѣіаскѣ дѣкредѣнда-ре шѣ кѣ пѣдежде тѣнѣгѣіоасе ла мѣла тро-

пѣлѣі Австрѣак, дела каре Ромѣнѣмеа тот че аре аѣ прѣітѣт шѣ прѣітеце. Нѣ сѣнт ачестеа лѣнгѣшѣрѣ нѣчѣ фѣцѣрѣіе Домпѣмор, шѣ пѣ есте ом, каре съ тѣ поатѣ да де мѣнчѣнѣ. —

Сѣ прѣкѣртѣт ачестеа; сѣ тречет ла рѣлѣцѣіе рѣлѣціоасе. Магіарѣі сѣнт сѣѣшѣадѣ дн патрѣ секте рѣлѣціоасе тарѣ; Ромѣнѣі дн челе доаѣ Прѣнціпате аѣ пѣтаі о рѣлѣціе, іар ачѣі дн Ардеал еі дѣкѣ сѣнт десгѣнадѣ дн доаѣ, ѣнѣдѣ шѣ Неѣнѣдѣ. Пѣлѣ дн кѣт леаѣ стрѣкат саѣ леаѣ фолосѣт Ромѣнѣмор ачестѣ десгѣнаре, кѣте історѣчѣі вѣсерѣчѣцѣі, прѣкѣт сокотеск кѣ вор шѣ фаче. Еѣ адаог сѣнгѣр атѣта, кѣткѣ пѣлѣ кѣнд нѣчѣ кѣар порѣпчѣіе гѣвернѣіале пѣ сѣнт дн старе а дѣпѣдека де тот, ка преоціі зѣнѣці шѣ преоціі неѣнѣдѣ съ пѣшѣі деа зѣнѣ алтора ажѣторѣз ла слѣжѣеле рѣлѣціоасе; пѣлѣ кѣнд фортеле, шѣ сѣмѣолѣл кредѣнціі чел рѣстѣт шѣ скрѣіе рѣтѣне тот ачелаш пѣнтрѣ зѣнѣці шѣ пѣнтрѣ неѣнѣдѣ, адекѣ чел Нікѣно-Константѣнополѣтан, пѣлѣ атѣнчѣ десгѣнареа дн. тре Ромѣнѣі нѣчѣ де кѣт пѣ есте аша таре шѣ прѣтежѣдіоасѣ, прѣкѣт авеа пѣдежде а о фаче ачѣіа, карѣі аѣ фост кроїт'о шѣ аѣ пѣс'о дн лѣкѣрае. Іар дакѣ с'ар дѣпѣліні вреодатѣ кѣцѣтѣл зѣнора дѣн Магіарѣі, де а дѣнтрѣпа пе Ромѣнѣі греко-неѣнѣдѣ шѣ пе Грѣчѣ кѣ реформаціі калвѣніанѣ: атѣнчѣ, атѣнчѣ маі кред шѣ еѣ, кѣ Ромѣнѣмеа шар vedeа гроапа сѣпатѣ пѣнтрѣ а са націоналітате, атѣнчѣ ізѣіреа фрѣдаскѣ с'ар стѣнде деодатѣ шѣ дѣнтѣмплареа ар авеа о рѣакціе дела чѣіалдѣ Ромѣнѣі, че пѣтаі зѣн адѣпат дн історѣа рѣлѣціімор поате прѣведеа. Нѣ сѣнт еѣ вѣгот кѣнд ворѣеск астѣелѣз, чѣ дѣтѣ кред мѣе — де тѣ афлатѣі дешерт, іѣртадѣітѣі — кѣткѣ кѣпоск

ачеле пътърї але інімії оменещї, не каре сѣнт скрісе шї дѣвѣскѣте слѣвїчѣніе оаменїлор дѣ прївінѣа релїдіеї. Спѣнедїмі реакціа в'ар фолосї Воаѣ саѣ поаѣ? Черївл сѣ не ферїаскѣ! —

Арістократїїле. Ачестеа не маї ретасерѣ ка сѣ ле алѣтърѣт, спре а кѣпоаще шї дїн ачест пѣнкѣт де ведере, дакѣ лепѣдареа де націоналітате поате фолосї тѣкар арістократїеї ромѣнешїї. Черчетѣнд матеріа ачестеа, тї се дѣвѣлзеск о тѣлѣ дїне де ідеї, не каре кѣт кред еѣ, времеа аѣ сосїт ка сѣ ле адѣчет ла чїркѣлаціе шї дѣ пѣвїкѣл ромѣнеск, тѣ вѣд дѣсѣ сіміт а ле лѣса не тоате ла о парте, пѣпѣ ла алте прїлежѣрї. Ачестеа че кѣдет а фаче астѣдатѣ, есте: а траѣзї паралелїст, адекѣ а алѣтѣра не арістократїїле челе доаѣ зна лѣпгѣ алта аша прекѣт сѣнт еле спрїжонїте шї дѣгрѣдїте де констїтѣціе. Дѣсѣ шїтѣдїле арістократїеї зїгаро-трансілванїче нїме пѣ леаѣ дескрїс аша лѣтѣрїт ка графѣл Стефан Сеченї. Сѣ лѣтѣм челе 12 леїї але ачестѣї вѣрват, дѣтрѣ каре се оглїндеаѣт тоате слѣвїчѣніе поменїтеї арістократїї амерїндетоаре де кѣтропїре. Ної пѣтїм дїн ачелеа пѣтаї вѣтѣтоареле: 1) Арістократїа зїгаро - трансілванѣ п'аре кредїт де ванї, дїн прїчїнѣ 2) кѣ дрептѣл авїтїчїтѣдїї, адекѣ дрептѣл де а пѣшї нѣтеа вїнде мошїїле нїчї одїноарѣ, ачест дрепт рѣвѣрсѣторїѣ де челе маї тѣлте реле, тот маї стѣ дѣкѣ; 3) мошїїле рѣтасе де ла чеї тордї фѣрѣ клїропомї, пѣ се пот вїнде, чї трек дѣ стѣпѣнїреа короанеї; 4) дѣ Трансілванїа не пѣвїлѣл пѣ поате стѣпѣнї пѣтѣнт шчл. шчл. Че реле кѣтплїте сѣнт ачестеа, але кѣрор нїчї вѣрта п'о веї афла дѣ Молдаво-Ромѣнїа, зїнде фечорїї челор маї тарї воїерї

шї оаменї де стат пѣ сѣнт пѣвїлї, пѣ сѣнт воїерї пѣскѣдї, чї пѣтаї „фечорї де воїерї“, ва сѣ зїкѣ арістократїа пѣ есте санкціонатѣ прїп леїї, чї е лѣсатѣ кале фоарте ларгѣ ла мерїте. Нѣтї спѣнедї, кѣ дѣ Трансілванїа дѣкѣ порпїрѣ тоате спре реформте, пептрѣ-кѣ вї се поате рѣспѣнде: чеї атѣлѣ пѣ е мїнчѣпѣ. Нѣтї зїчедї, кѣ шї дѣ Молдаво-Ромѣнїа сѣнт фамїлії тарї фоарте векї, каре с'аѣ апѣрат дѣ атмосфера чеа маї палтѣ політїчеаскѣ дїн веакѣрї шї пѣпѣ астѣзї. Аша есте, сѣ шї кѣвїне сѣ фїе аша, каре се поате дїнеа, дїе-се, їар ачела каре пѣ е дестоїнік шї аменѣще аколо сѣс, саѣ есте де нїнік, констїтѣціа сѣл сѣфере а кѣдеа. Де атѣда апї се тот ворѣеще шї се скрїе, кѣткѣ арістократїа зїгаро-трансілванѣ, се кѣвїне сѣ шї дїе де модел не арістократїа Брїтанїеї, кѣ каре ар семѣна маї тѣлт. Ачела дѣсѣ каре кѣпоаще ачесте арістократїї, пѣ се поате контенї де а пѣ зїмѣ ла ачестѣ асемѣнаре. Дїн протївѣ арістократїа Молдаво-Ромѣнѣ дѣ кѣте пѣнкѣтѣрї есте еа о мїніатѣрѣ дѣпѣ чеа енглезеаскѣ, шї ачестеа фѣрѣ ка сѣ дїе зна де алта. — Де алтїнтрелеа шїѣ кѣ тѣ вор тѣстра тѣлдї, кѣчї еѣ ка Трансілван каѣт а траѣе паралелѣ дѣтре арістократїїле Маїарѣ шї Молдаво-Ромѣнѣ. Еѣ дѣсѣ фак ачестеа кѣ ачел дрепт — дакѣ пѣ кѣ маї тѣлт, — кѣ каре спре пїлдѣ жѣрналѣ маїар Jelenkor дела Пеща нѣне не Молдова шї не Цара ромѣнеаскѣ сѣнт рѣвѣрїка Ыгарїеї, ка шї не нїще дїнѣтѣрї кѣрат зїгрѣщї. Ведедї Domnїлор, дѣ лок де а дѣгрѣдоша шї а депѣрта не Ромѣнїї кѣ астѣелїѣ де претензїї, адї фаче кѣ тѣлт маї вїне, дакѣ зїтѣнд тоате спанїеле веакѣрїлор трекѣте адї да тѣлѣл фѣрдаскѣ шї адї дѣкеїа о прїетїнїе.

де каре аведі атѣта тревѣицѣ. Пентрѣ-къ съ щиді Двоастрѣ, къ Дѣнѣреа саѣ пічі о-датъ нѣ о веді пѣтеа стѣпѣні, саѣ нѣмаі дн пріетініе къ Молдаво-Ромѣні, ші кіар ла днтѣмплареа дін зртѣ іарѣш нѣмаі спрїжонїді де Австріа ші дикѣражаді де Еврола.

Лїніцеа конціпїндеї меле съ фїе дн тоатѣ віаца теа департе дела міне, дактъ еѣ прїп ачест ал меѣ діскѣрс ам воїт чева маї мѣлт, декѣт сінгѣр ферїчіреа Патріеї меле.

George Barid.

ADŌNARE DE ТРАКТАТѢРІ.

Трактатѣріле че саѣ съвѣршїт ла днтѣ-чїрѣ, че саѣ фѣкѣт де ла авѣл 1792 De-кемврие 29.

Х а т х ѣ м а і ѣ п.

(Ѣрмаре.)

§. К. 34. Кѣ кѣнд нѣ есте фоарте маре тревѣицѣ, съ нѣ съ трїміцѣ днтр'ачесте Прїнципатѣрі мѣмвашїрі дін партѣ днтѣрѣдїї меле; ші кѣнд съ вор трїміте, съ нѣ чѣе трапѣдѣл лор дела лѣкѣиторї, пічі кѣ префѣкѣте прїчїнїрі сѣш прелѣнцѣ-скѣ шедерѣ лор. Каре тоате ачесте прїві-легїїрі, саз прїсосїт ла челе маї дін пайнте хотѣрѣрі: ка тот деѣна съ се пѣзѣскѣ; ші дн време де тревѣицѣ, съ се каѣте ачеле хотѣрѣрі, че сѣлт пентрѣ тоате ачесте прї-чїні. Іар каре ва дндрѣспї, съ факѣ ор че днпотрїва ачестор прївілсгїрї, зпѣл ка а-чела, тѣкар ор каре ва фї, съ фїе арѣтат ла прѣ палта Шоартѣ ка съ се педепѣскѣ. Шї фїнд въ маї пайнте, саз дат хотѣрѣре: кѣ Боерїї, каре аз слѣдїт кѣ кредїонцѣ тѣ-

рїчїї меле днтѣрѣдїї, ші съ сѣпѣн Domni-лор лор, съ лїсѣ дѣ кіар ачеле дрепте шї Боерїї, че аз авѣт днпайнтѣ рѣсвоїзлѣї, дѣндѣлїсѣ дн стѣпѣнїре шї мошїле лор.

§. К. 35. Шї пе лѣнгѣ ачесте, фїнд кѣ ам дін сінем вѣпѣ кѣцетаре де асѣ пѣзі тот деѣна челе зїсе прївілегїїрї: шї де асѣ префаче, шї де а нѣ фї пѣсе ла пічі о платѣ мошїле боерїлор, дела каре днш довѣндеск челе тревѣицѣоасе, шї де а прїмі дѣпѣ обї-чейл чел векїѣ фолоаселе, че спре еї каѣтѣ; шї де а ажѣнѣ дн трептеле пѣрїптецїлор лор боерїї; дар кѣ хотѣрѣре, съ нѣ съ ле-невѣскѣ кѣтѣш де пѣдїп, де аш зрѣта чѣ дѣпѣ даторїе, маре сѣпѣпере шї плекарела порѣпка, шї воїа Domnilor. Ачестѣ кѣнд аша съ вор пѣрта, съ се пѣе сіргѣицѣ спре а лї съ пѣзі прївілегїїрїле, одїхна, сігѣран-цїа шї кѣтрѣ еї вѣна кѣцетѣре; шї фїнд кѣ ачѣстѣ сергѣицѣ прїчїнѣеде слѣжѣвѣ кѣ-трѣ Прїнципатѣрі, саз порѣнчїт: Боерїї а-честор 2 Прїнципатѣрі, съ се депѣртѣзѣ де черерїле лор, челе некѣвїїнѣоасе; шї маї вѣртос де ачеле черерї, пе каре нѣ пот съ ле равде лѣкѣиторїї, дін прїчїна скѣдерїї, че аз черкат ачест лок дн времѣ рѣсвоаелор; шї кѣнд врепѣл днтр'ачестѣ несѣпѣндѣсѣ, шї днпотрїва днтѣрѣтецїї меле порѣнчї ва пѣзѣвї пе сѣрачїї лѣкѣиторї, шї съ ва а-местека дн лѣкрѣрї, че нѣ їсѣ кѣвїп, шї ва днтревѣицѣ лѣкрѣрї некѣвїїнѣоасе, шї дарѣрї песте мѣсѣрѣ, прїчїнїндѣсѣ кѣ тоате ачѣстѣ зртѣрї, сѣпѣраре ла вѣна орѣндѣїа-лѣ, шї кѣнд съ ва днпротївї ла ачеле вѣне мїжлоаче, пе каре стѣпѣнїрѣ днтревѣи-цѣзѣ спре окротїрѣ стѣпѣнїрїї цѣрїї, шї мѣнгѣерѣ породѣлѣї; ачестѣ съ вор педеп-сї де Domnїї чей орѣндѣїді, де кѣтрѣ тѣ-рїмѣ днтѣрѣдїї меле. Пентрѣ ачейа пѣсѣзѣ

тоатъ сиргѣнда, де асъ педенѣи дѣпъ мѣжло-
кѣл зис, шѣ де асъ дѣтетеѣа одѣхна сѣра-
чѣлор лѣкѣиторѣ, шѣ паза вѣпѣлѣи Nizan.
Шѣ вѣрѣл де песте тотъ анѣл, че съ кѣвѣне
дела тоате раѣалеле, съ се стрѣжѣгъ дела
тодѣ кѣ дрептате, дѣпъ кѣмъ съ ва кѣвенѣ
ла фѣешкаре; ѣар пѣ кѣ прѣчѣнѣвѣрѣ некѣвѣ-
пѣчоасе, знѣ дѣн раѣале съ пѣ плѣтѣскѣ
вѣр, шѣ партѣ, че съ кѣвенѣ не сѣтѣа лор,
съ се дѣкарче не челеалѣте раѣале.

§. К. 36. Пентрѣ тоате ачесте съ се
пѣе тѣре вѣгѣре де сѣтѣ, сѣре а съ пѣзѣ
дрептатѣ дѣн вѣчѣ; шѣ фѣндъ кѣ, пентрѣ
тоате ачесте Прѣвѣлегѣрѣ, сѣз датъ сѣнтѣ
хотѣрѣре пѣнѣ де мѣлостѣвѣре дѣн анѣл
1784, кѣндъ дѣпѣрѣдѣ вѣчѣкѣл помѣнѣт,
шѣ прѣслѣвѣтъ зѣкѣл мѣх, Сѣлтап Хамѣд
(пентрѣ каре фѣе мѣлѣ шѣ ертѣре), дѣпъ
кѣмъ сѣз гѣсѣтъ скрѣсе тоате ачесте Прѣвѣле-
гѣрѣ, че сѣнтъ прѣчѣнѣжѣтоаре де а съ пре-
фѣче, а съ дѣподовѣ, шѣ мѣлт а съ лѣкѣѣ
Прѣнѣпѣатѣл Вѣлахѣи, скѣпѣндѣсѣ де тоате
фѣлѣрѣмѣле де недрептѣдѣ, шѣ дѣрѣ де ванѣ.
Де ачѣѣа дѣпъ мѣлостѣвѣрѣ дѣпѣрѣдѣи мѣ-
ле, че амъ кѣтрѣ тодѣ чѣѣ скѣпѣтѣадѣ, шѣ
сѣрачѣ; каре мѣлостѣвѣре, есте зна дѣн Дѣ-
рѣрѣле челе лѣтѣноасе, че аре персоана мѣ
чѣ дѣпѣрѣтѣскѣ, шѣ зна дѣн дѣпѣрѣте-
дѣле мѣле мѣлостѣвѣрѣ, че дѣкѣтрѣ прѣ
сѣнтѣл шѣ стѣпѣжѣл а тоатѣ лѣтѣ Дѣ-
тѣнезѣх, ка о пѣзнѣкѣ датѣ мѣе; сѣз фост
датъ дѣн анѣл 1792 пѣлтѣ хотѣрѣре дѣпо-
довѣтѣ, шѣ копрѣнѣжѣтоаре де ачесте 2 о-
рѣндѣвелѣ; зна дѣн анѣл 1774 пентрѣ каре
мѣѣ сѣс сѣз зис; шѣ алѣа де опотрѣвѣ кѣ
ачѣѣа, че сѣз датъ дѣн анѣл 1784 фѣкѣндѣсѣ
ачастѣ жѣртѣре; кѣчѣ амъ вѣрѣт, шѣ дѣн зѣ-
леле шѣрѣтѣи мѣле дѣпѣрѣдѣи, съ се пѣ-
зѣскѣ ачесте прѣвѣлегѣрѣ дѣтокѣмѣ, шѣ съ

се сѣвѣрѣшѣскѣ челе спре вѣзна префѣче-
ре, шѣ ка съ лѣпѣсѣскѣ ачеле дѣрѣ де ванѣ,
рѣдѣкѣндѣсѣ шѣ дѣн сорок де 2 анѣ дѣждѣ;
шѣ дѣпъ дѣпѣлѣнѣрѣ ачестор 2 анѣ съ се
дѣтокѣтѣскѣ плата ачелор хотѣрѣдѣ ванѣ,
че мѣѣ пѣнтѣ сѣз пѣмѣт адекѣ; дѣзѣгѣ, Ідѣ-
гѣ, рѣкѣамѣвѣгѣа, шѣ алѣе авѣетѣрѣ, че сѣнтъ
деопотрѣвѣ кѣ челе мѣѣ сѣс зисѣ прѣвѣ-
легѣрѣ.

§. К. 37. Ачесте се копрѣндъ дѣн по-
рѣнѣчѣле че мѣѣ пѣнтѣ сѣз датъ, дѣр фѣндъ
кѣ дѣпъ кѣрсѣл вѣремѣ, ла знѣле дѣн челе
мѣѣ дѣнпѣнтѣ зисѣ орѣндѣвелѣ, сѣз жѣртѣ
рѣж шѣ дѣпотрѣва дрептѣдѣи; шѣ фѣндъ кѣ
дѣпъ легѣтѣрѣле че сѣнтъ дѣнтѣ дѣпѣрѣ-
дѣа мѣ, шѣ прѣпѣжѣтерѣнѣка дѣпѣрѣдѣе а
тоатѣ Рѣссѣа, аре дрептате прѣ пѣлтѣ дѣп-
пѣрѣдѣе а Рѣссѣи, съ чѣе, челе че ва со-
котѣ кѣ сѣнтъ спре фолосѣл Вѣлахѣи шѣ
Молдавѣи; шѣ ка де акѣмъ дѣнпѣнтѣ съ се
дѣтетеѣезе сѣвѣрѣшѣрѣ ачестор зисѣ прѣвѣ-
легѣрѣ, Елѣчѣ чѣл дѣн Цѣрѣградъ ал ачестѣи
дѣпѣрѣдѣи, азъ арѣтѣт кѣтрѣ дѣпѣрѣдѣи
мѣ прѣнъ нотѣ ка дѣн партѣ дѣпѣрѣдѣи
сѣле: кѣ пѣлѣжѣгъ челе мѣѣ пѣнтѣ прѣвѣ-
легѣрѣ, съ чѣре адѣогѣрѣ де челе мѣѣ де-
ла вѣле капѣте.

§. К. 38. Кѣ де акѣмъ дѣнпѣнтѣ До-
мнѣи съ домнѣскѣ хотѣрѣжѣт 7 анѣ сокотѣн-
дѣсѣ дѣн зѣоа че съ пѣтѣскъ Домнѣи, шѣ
пѣлѣ ла ачест сорок де 7 анѣ съ пѣ съ
мѣѣ скѣтѣве; чѣ пѣтѣмѣ кѣндъ съ вор доведѣ
адѣвѣратъ грѣшѣдѣи, каре грѣшѣлѣ съ се
фѣкѣ кѣпоскѣтѣ де кѣтрѣ дѣпѣрѣдѣа мѣ
ла Елѣчѣл дѣпѣрѣдѣи Рѣссѣи; шѣ кѣндъ дѣ-
пъ ачѣаста съ ва доведѣ, шѣ съ ва шѣрѣтѣ-
рѣсѣ, кѣ адѣвѣратъ азъ фост вѣновѣт кѣ ачѣ
грѣшѣлѣ, атѣнѣчѣ пѣтѣмѣ есте словѣдъ ал
скѣтѣва.

§. К. 39. Бірзріле, аваетзріле ші череріле че съ присосірѣ дн зрѣта сінетзлѣі че саѣ фѣкзт ла апѣл 1784 тоате съ се довоаре; ші дзпѣ ачел темейз, Домпѣл, кѣ Боеріі дінпрезѣ съ днтокмѣскѣ ші съ орѣднзаскѣ бірзріле де песте тот апѣл, днпѣрднндѣсе кѣ міжлок дрепт.

Чеї дзпѣ време Домпї аї Валахіі съ факѣ рѣспѣнсѣрї ла скріселе, каре, чел дзпѣ време Елчїс ал Рѣссїі ва фаче, атѣт пентрѣ ачест Кан ал бірзлѣї; кѣт ші пентрѣ прївілегїзріле локзлѣї, ші маї вѣртос пентрѣ паза прївілегїзрілор, че днтрѣ ачасть хотѣрѣре съ кзпрїнд.

(Ва зрѣта)

I P O N I E.

Ла парте кѣ аморѣл, съдеагаї амордїтѣ,
Нзмаї стрензїде інімі, нз леагѣ дѣлчї сїмцїрї;
Натѣрїѣ ферїчїреа де оарѣа лѣї зрїсїтѣ;
Фїгзрѣ, целѣ маї новїл, ванї ш'алте нѣжчїрї!

С'а дѣс тїмпѣл де азр, кѣнд ініма'н тѣчере,
Да лок сїмцїреї крѣде, департе д'а'ншѣла;
Атѣнчї-ера нѣтѣнтѣл раїз дн дреантѣ нѣрере,
Ші оаменїі тодї днцїрї, діаволї нѣ'с афла.

Акѣт лїпседе сѣфлет, кѣчї трзпѣл е де фацѣ,
Дар трзп нѣ прост к'атѣчѣа, кѣ тѣлт маї фїгзрат, —
Де мїнте нѣ фак ворѣл, кѣчї поатѣ адѣче греацѣ,
Еаї слаѣл, нѣ прїчене, фѣр сїнгзр ла офат.

Акѣт прївімѣ вїаца ка зп pod de скѣтїре,
Не каре нѣ дѣт ванѣ, трекѣнд дн сѣс шї'н цос;
Іар' лѣтеа вїгоаре ка о сѣжнтѣ тѣнѣстїре,
Дн каре н'трѣнд кзпоацет ч'а фост взи шї фрѣтос.

„Трївоїз шї к'ачеста, кѣчї вѣзѣ аре де тоате,
Пѣрїндїї, прїетїнї, рѣде, тодї зїк кѣї ферїчїт“;

Апої кѣнд ровз 'н ланцзрї, а трї'н лѣте поате;
Тѣ, каре нѣ едї алѣ съ нѣ фїї одїхнїт? — — —

Де парте кѣ аморѣл, ел н'аре інфлзїнцѣ,
Петречере де време, міжлок дѣ а дншѣла
С'а фѣкзт а лѣї нѣте, съдеагаї дрепт кїнцѣ,
Прїсос, де глѣтѣ трече, іар нѣ дѣ а'нтемеїа!

Не тїнерї дн Іділе: — пѣсторї, че н'авеа мїнте,
Пнѣеа темейз сїмцїреа, шї нзмаї кѣзта
Коморї де діамантѣрї, — Черескѣле Пѣрїнте!
Днї рѣдемѣ ін фїнцѣ, кѣчї нѣ цїмѣ цїнта Та.

Чеї дрепт, сїнтѣмѣ маї новїлї, нѣ фачетѣ осѣѣїре:
Ом знѣл, шї ом алѣл, гїѣос, орѣ, слѣт шї мѣт;
Че'мї плаче мїе'н лѣте, шї че'мї фаче тѣрїре:
Зрѣеазѣ а'дї плѣчеа цїе, сѣрак, саѣ ом авзт.

Одатѣ'н тїнерече, рїдеам де ом кѣ мїнте,
Че чеаркѣ съ се ванѣл фетїдї'н предѣ де ванѣ;
Акѣт тѣ жѣр не черїзрї, не тоате челе сѣїнте!
Кзпоск а лѣї дрептате, мї нѣї маї сѣнт дѣштанѣл.

Черескѣле Пѣрїнте, че м'аї продѣс дн лѣте!
Де тот че ам кѣ мїне: де сѣфлет шї кѣѣнт,
Днї даѣ нѣрзреа чїнсте, тѣреск сѣжнтѣл тѣѣнѣте;
Дар ініма'мї префѣмїо, — кѣ подї — іар дн пѣтѣнт!
А. Мзрѣшаѣл.

Анекдотѣ негѣсторїаскѣ.

Нѣ де тѣлт зп негѣсторїз фоарте
чїнстїт шї солїд ла Берлїн ажнсе ла о старе
не азїтѣ, де а нѣ прїїмі дела компанїонїї
шї комїсїонарїї съѣ нїчї зп рѣспѣнс ла нїчї
о скрісоаре а са, днкѣт ачїа нїчї лѣа дела
ел нїчї дн да нїмїк. Бїетѣл ом крѣзѣнд
кѣ доар' гзрїле дѣштанїлор іар фї стрїкат
тот кредитѣл, кѣзѣнд ла деснѣдежде вестї
ванкерот. Деодатѣ се дескоперї, кѣтѣмѣ мї-
шелѣл де зченїк, не каре негѣсторїѣл дн
трїмїтеа ла поцѣ ка съ іа скрісорїле, ле
аскѣндеа не тоате кѣте авеа порто пеплѣ-
тїт, ка аша вѣнїшорїї съї рѣтѣїе лѣї.